Umhverfisstjórnunarhandbók Breytinga- og staðfestingarblað fyrir:		**Áhættumat**	
Númer skjala	**Útgáfudagsetning**	**Samþykkt af**	**Lýsing síðustu breytingar**
ÁHÆTTA001	16.09.2016	Lína Björg	**1. útgáfa**
ÁHÆTTA002	7.09.2017	Lína Björg	**2. útgáfa**
ÁHÆTTA003	15.01.2019	María Maack	**3. útgáfa**

EarthCheck vottun Vestfjarða

Áhættumat ("Risk Assessment")

Umfang

Þetta skjal inniheldur drög að áhættumati fyrir Vestfirði á þeim 12 lykilsviðum sem tilgreind eru í grein 5.1 í staðli EarthCheck fyrir samfélög. Þetta áhættumat nær ekki yfir þá tegund áhættu sem er lögum samkvæmt á verksviði almannavarnarnefnda, þ.e. áhættu vegna neyðarástands sem kann að ógna lífi og heilsu almennings, umhverfi og/eða eignum, sbr. Almannavarnarlög nr. 82/2008. Áhættumatið nær ekki heldur yfir áhættu vegna mengunar í höfnum, sem fellur undir lög um varnir gegn mengun hafs og stranda nr. 33/2004 og reglugerð um varnir gegn olíumengun frá starfsemi í landi nr. 35/1994.

Skilgreiningar

Í þessu skjali eru afleiðingar og líkur metnar á eigindlegan hátt með þeim hætti sem sýnt er í töflum 1 og 2. Framsetningin tekur m.a. mið af staðlinum ISO 31000:2009, Risk management – Principles and guidelines, sem út kom 15. nóvember 2009.

Áhætta er í raun einhvers konar margfeldi af líkum og afleiðingum. Erfitt er að gefa þessu ákveðin talnagildi (megindleg gildi), og því er yfirleitt byggt á eigindlegri flokkun eða einkunnagjöf, t.d. á bilinu 1-5.

Stig	Afleiðingar	Nánari lýsing (dæmi)
1	Óverulegar	Óveruleg áhrif á umhverfi og samfélag, lítill kostnaður
2	Minni háttar	Auðvelt og fljótlegt að ná tökum á aðstæðum á staðnum, fjárhagslegt tjón í meðallagi
3	Í meðallagi	Hægt að ná tökum á aðstæðum með utanaðkomandi aðstoð, mikið fjárhagslegt tjón
4	Meiri háttar	Áhrif á stærra svæði án mikils skaða, tap á framleiðslugetu, verulegt fjárhagslegt tjón
5	Hamfarir	Eituráhrif á stærra svæði með miklum skaða, gríðarlegt fjárhagstjón

Tafla 1. Mat á afleiðingum eða áhrifum

Stig	Líkur	Nánari lýsing
A	Nær öruggt	Gerist nær alltaf
B	Líklegt	Gæti gerst í flestum tilvikum
C	Mögulegt	Gæti gerst í sumum tilvikum
D	Ólíklegt	Gæti hugsanlega gerst í sumum tilvikum
E	Fátítt	Gæti gerst í undantekningartilvikum

Tafla 2. Mat á líkum

Fylkið í töflu 3 er notað til að greina tiltekna áhættu og ákveða mikilvægi þess að grípa til aðgerða hennar **vegna. Eins og sjá má er taflan samsett úr töflum 1 og 2.**

Afleiðingar	**Líkur**				
	A (Nær öruggt)	B (Líklegt)	C (Mögulegt)	D (Ólíklegt)	E (Fátítt)
1 Óverulegar	H	M	A	A	A
2 Minni háttar	H	H	M	A	A
3 Í meðallagi	A	H	H	M	M
4 Meiri háttar	A	A	A	H	M
5 Hamfarir	A	A	A	A	M

Tafla 3. Fylki fyrir eigindlegt áhættumat

A = afar há áhætta; krefst tafarlausra aðgerða
H = há áhætta; krefst sérstakrar athugunar
M = meðal áhætta; tilgreina þarf skiptingu verka og ábyrgðar
L = lág áhætta; hefðbundnir verkferlar duga

Tilvísanir í eftirfarandi áhættumati vísa til lykilsviða 1-12 sbr. grein 5.1 í staðli EarthCheck fyrir samfélög.

Tilv.	Áhættan: Hvað getur gerst og hvernig	Afleiðingar		Forgangur aðgerða			
		Stig	Lýsing	Líkur	Mótvægisaðgerðir	Ábyrgð	Áhætta eftir aðgerðir
1.1	Orkunotkun						
2.1	Aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna fjölgunar ferðamanna á bensín- og dísilknúnum einkabílum/bílaleigubílum (Loftlagsbreytingar)	2 (til skamms tíma)	Líklegt / B	Hár	Auka möguleika á rafbílum með því að fjölga rafhleðslustöðvum Leitast eftir að nýbyggingar hafi rafmagnstengingar fyrir bíla.	Sveitarfélögin	Meðal
2.2	Aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna aukinnar bílaeignar og aukins aksturs heimamanna (Loftlagsbreytingar)	2 (til skamms tíma)	Líklegt/ B	Hár	Lagning á göngu-og hjólreiðastígum og hvetja íbúa til að nota bílinn minna.	Sveitarfélögin	Meðal
2.3	Aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna aukinnar olíunotkunar í stað ótryggðrar raforku (Loftlagsbreytingar)	2 (til skamms tíma)	Mögulegt/ C	Meðal	Tryggja vistvæna raforku	Orkubú / Sveitarfélögin	Lágur
2.4	Skemmtiferðaskip -aukin losun gróðurhúsalofttegunda (GHL) vegna fjölgunar skemmtiferðaskipa sem brenna olíu. Mikil mengun fyrir íbúa (Loftlagsbreytingar)	3	Líklegt	Hár	Skemmtiferðaskip sem brenna svartolíu verði ekki leyft að liggja í höfn á Vestfjörðum. Stefna að því að skip geti tengst raforku í landi.	Ríkisstjórn/Sveitarfélög	Skoða! Fá einhvern hlutlausan aðila til að ræða við.
3.1	Skemmdir eða uppþornun vatnsbóla vegna jarðskjálfta, mengunarslysa eða afbrigðilegra veðurbrigða (Vatnsskortur)	3	Fátítt/ E	Meðal	Meta hættu á mengun vatnsbóla og verndarsvæða. Gera neyðaráætlun um lausn á vandamálum með mengun vatnsbóla /grunnvatns.	Umhverfisstofnun, Heilbrigiðsfulltrúar með Sveitarfélögum	Meðal
4.1	Útbreiðsla ágengra tegunda. Vaxandi útbreiðsla ýmist af ásetningi (t.d. með sáningu lúpínu), með náttúrulegum leiðum (t.d. útbreiðsluaukning skógarkerfils) eða með öðrum leiðum (t.d. landnám sjávarlífvera með losun á kjölvatni skipa). (afleiðing er tap á líffræðilegri fjölbreytni)	3	Líklegt / B	Hár	Kortleggja gróðursvæði og gera skipulag hvernig er hægt að stuðla að líffræðilegri fjölbreytni með tillit til ágengra tegunda og rofs.	Sveitarfélögin	Meðal

Tilv.	Áhættan: Hvað getur gerst og hvernig	Afleiðingar			Forgangur aðgerða		
		Stig	Lýsing	Líkur	Mótvægisaðgerðir	Ábyrgð	Áhætta eftir aðgerðir
4.2	Landrof/uppblástur (Rýrnun lands og lífmagns og tap líffræðilegrar fjölbreytni.)	3	Ólíklegt/ D	Meðal	Kortleggja gróðursvæði, og marka stefnu um hvernig gróðurlendi er varið gegn röskun á líffræðilegri fjölbreytni, ágengni nýrra tegunda og rofi.	(NAV) Sveitarfélögin	Meðal
4.3	Ofnýting (slit) á umhverfislegum gæðum, vegna fjölgunar ferðamanna, utanvegar-aksturs o.fl., umfram þolmörk svæðisins (Tap líffræðilegrar eða jarðfræðilegrar fjölbreytni. Fækkun gesta)	3	Líklegt/ B	Hár	Uppbygging ferðamannasvæða, uppbygging stíga og stýring ferðamanna á viðkvæmum svæðum.	Sveitarfélögin/ Ferðamálasamtök Umhverfisstofnun	Meðal
5.1	Ofnýting menningarlegra og annarra félagslegra gæða, vegna fjölgunar ferðamanna umfram þolmörk svæðisins (Tap menningarlegrar fjölbreytni og stuðnings nærsamfélags)	1	Ólíklegt/ D	Lágur	Vera vakandi fyrir hættumerkjum.	Íbúar /Samfélag	Lágur
5.2	Misræmi milli ímyndar samfélagsins og framkomu ferðaþjónustufyrirtækja eða ferðamanna á eigin vegum (fækkun gesta)	2	Ólíklegt/ D	Lágur	Skýr stefnumótun í ferðaþjónustu á svæðinu þar sem sveitarfélögin koma að .	Ferðamálasamtök Vestfjarða / Sveitarfélögin	Lágur
6.1	Ófullnægjandi skipulag, verkferlar og leiðbeiningar í þágu sjálfbærrar þróunar (Tap á búsvæðum lífvera, breytingar á fjölda og útbreiðslu tegunda, og fækkun gesta)	2	Ólíklegt/ D	Lágur	Fylgja skýrum opinberum ramma um verkferla varðandi þrepaskipt skipulag og sjálfbærni. Sveitarfélögin leiði umræðuna og haldi fókus á sjálfbæra þróun í skipulagsvinnu sinni.	Sveitarfélögin og byggingar- /skipulagsfulltrúar	Lágur
6.2	Fjölgun umferðaróhappa vegna skorts á eftirliti og stjórnun vega. (Meiðsli og neikvæð ímynd)	3	Ólíklegt/ D	Meðal	Fylgja skýrri umferðar-öryggisáætlun sveitarfélaga. Leggja áherslu á göngu og hjólreiðar í uppbyggingu umferðarmannvirkja	Sveitarfélögin með Vegagerðinni	Lágur
6.3	Ófullnægjandi merkingar og aðrar upplýsingar eða þjónusta við ferðamenn (Fækkun gesta)	2	Mögulegt/ C	Meðal	Unnið eftir stefnumótun í ferðaþjónustu og farið reglulega yfir upplýsingaveitur og merki.	Ferðamálasamtök Vestfjarða / Sveitarfélögin	Lágur

Tilv.	Áhættan: Hvað getur gerst og hvernig	Afleiðingar			Forgangur aðgerða		
		Stig	Lýsing	Líkur	Mótvægisaðgerðir	Ábyrgð	Áhætta eftir aðgerðir
7.1	Flutningur hagnaðar úr héraði. (Minnkandi arðsemi í héraði)	3	Líklegt /B	Meðal	Eignarhald og vinnuafl aðflutt og gefur ekki útsvar á svæðinu.	Viðræður Skattyfirvöld / Sveitarfélög	
8.1	Aukinn hávaði í þéttbýli í grennd við umferðaræðar og stærri fyrirtæki. (Minnkandi lífsgæði íbúa, minnkandi ánægja gesta, fækkun gesta)	2	Mögulegt/ C	Lágur	Verið sé vakandi fyrir hættumerkjum og gripið til viðeigandi aðgerða ef þörf er á.	Fyrirtæki / Sveitarfélög	Lágur
9.1	Mengun yfirborðsvatns, t.d. gerlamengun (Neikvæð ímynd og sýkingarhætta)	2	Mögulegt/ C	Meðal	Virkt heilbrigðiseftirlit og geislun á vatni þar sem þörf er á.	Sveitarfélögin	Meðal
10.1	Aukinn úrgangur frá heimilum og fyrirtækjum meiri með vaxandi sorpflutningum og urðun (Landspjöll, mengun grunnvatns, loftslagsbreytingar, neikvæð ímynd)	3	Líklegt/B	Meðal	Flokkun sorps og moltugerð. Upplýsingar til íbúa er varða innkaup	Sveitarfélögin	Meðal
11.1	Olíuleki í sjó eða jarðveg vegna bilana eða ófullnægjandi frágangs olíutanka (Skaði á fuglalífi eða öðru lífríki, mengun jarðvegs)	3	Ólíklegt/D	Meðal	Reglum varðandi frágang olíu framfylgt og virkt eftirlit	Sveitarfélög/ Heilbrigðiseftirlit	Meðal
12.1	Niðurrif, óafturkræfar breytingar eða niðurníðsla friðaðra húsa eða annarra menningarminja (Tap menningarminja og menningarlegrar fjölbreytni, fækkun gesta)	2	Mögulegt/ C	Meðal	Farið eftir þeim reglum sem varða húsfriðun og leitað eftir áliti Húsfriðunarnefndar þegar við á.	Sveitarfélögin	Lágur

Þeir starfsmenn sem hægt er að leita til á Vestfjörðum
Slökkvilið Reykhóla 112 eða Guðmundur Ólafsson á Grund, go@ov.is
Slökkviliðið í Ísafjarðarbæ S: 450-8200 slokkvilid@isafjordur.is http://slokkvilid.isafjordur.is/
Slökkviliðið í Vesturbyggð Patreksfirði, S: 450-2307, 891-7426
Slökkvilið Strandabyggðar Neyðarsími: 112 slokkvilid@holmavik.is
Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða S: 450-7087
Umhverfisfulltrúi Ísafjarðarbæjar – Ralf Trylla – 450-8000 umhverfisfulltrui@isafjordur.is